

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia: ju.L4@regeringskansliet.se
Ju2025/00954

Betänkandet Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter (SOU 2025:49)

Förvaltningsrätten i Stockholm har, utifrån de aspekter som domstolen har att beakta, följande synpunkter.

En ny överklagandeordning

Förvaltningsrätten tillstyrker förslaget att Säkerhetspolisens beslut om att inte lämna ut information eller att ta ut avgift ska överklagas till kammar-rätten i samma ordning som myndighetens beslut att avslå en begäran om allmän handling. Domstolen anser att de skäl för förslaget som framhålls i betänkandet i viss utsträckning även kan göras gällande i förhållande till beslut av den personuppgiftsansvarige enligt annan registerlagstiftning som medger att enskilda nekas att utöva sina rättigheter med hänvisning till sekretess, t.ex. brottsdatalagen (2018:1177) och lagen (2021:1171) om behandling av personuppgifter vid Försvarsmakten. Även i dessa fall överklagas i dag ett beslut om att inte lämna ut information till kammar-rätten om begäran avslås på grund av sekretess men till förvaltningsrätten i andra fall. Detta framgår dock inte direkt av respektive registerlag utan endast av praxis (HFD 2014 ref. 55 och HFD 2022 not. 11). Det kan därför finnas skäl att se över instansordningen för överklagande av beslut enligt dessa lagar i samband med en kommande översyn av lagarna.

Förvaltningsrätten tillstyrker även förslaget att Integritetsskyddsmyndig-hetens beslut om bl.a. förelägganden och förbud som i dag överklagas till förvaltningsrätten ska överklagas till Försvarsunderrättelsesdomstolen.

Enskildas rättigheter

I betänkandet föreslås att Säkerhetspolisen inte längre ska fatta beslut om rättelse, komplettering, radering eller begränsning av personuppgifter på en enskilds begäran. Sådana beslut är vanligt förekommande i andra person-uppgiftsförfattningar och anses i de sammanhangen utgöra ett viktigt skydd mot obefogade ingrepp i de enskildas integritet. Förvaltningsrätten noterar att enskildas möjligheter att utöva dessa rättigheter finns kvar i den person-uppgiftslagstiftning som styr t.ex. Försvarsmaktens och FRA:s verksamheter. I utredningen lämnas ingen motivering till varför det ska göras en skillnad mellan dessa regelverk i detta sammanhang. Det vore önskvärt att detta klagörs.

Sekretessfrågor

I betänkandet föreslås att Försvarsunderrättelsedomstolen ska fatta beslut om tillstånd som rör s.k. framtagning ur stora informationsmängder (uppgiftssamlingar) och att det ska införas sekretessbrytande bestämmelser så att domstolen får tillgång till beslutsunderlaget från Säkerhetspolisen. Vad gäller de sekretessbrytande bestämmelserna noterar förvaltningsrätten att det saknas en motivering till varför uppgifter till skydd för enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden inte ska kunna lämnas till den domstol som ska granska om sådana uppgifter ska kunna tas fram (se s. 641 i betänkandet). Vidare berör utredningen inte frågan om domstolens beslut kommer vara offentliga eller inte. Dessa aspekter bör utvecklas i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Lagtekniska synpunkter

I betänkandets förslag till lag om Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter i särskilda uppgiftssamlingar är bestämmelsen om interimistiska beslut om framtagning, 3 kap. 3 §, placerad före flera andra grundläggande bestämmelser om framtagning. Bestämmelsen är t.ex. placerad före 3 kap. 5 § som reglerar förutsättningar för tillstånd. Enligt förvaltningsrättens mening gör denna placering att det inte är tydligt att det rör sig om en undantagsbestämmelse. Bestämmelsen framstår också som lösryckt, bl.a. då den refererar till "domstolen" trots att det först i 4 kap. 1 § anges att ansökan om tillstånd till framtagning görs hos Försvarsunderrättelsedomstolen. Det kan mot denna bakgrund finnas skäl att överväga om bestämmelsen bör flyttas till en senare del av lagen och exempelvis placeras efter den föreslagna bestämmelsen i 3 kap. 5 §.

Den föreslagna bestämmelsen om överförd sekretess i mål om tillstånd enligt lagen om Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter i särskilda uppgiftssamlingar, 42 kap. 4 d § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förefaller omfatta uppgifter som Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden får direkt från Försvarsunderrättelsedomstolen i sådana mål. Detta bör kunna bli aktuellt i samband med att Försvarsunderrättelsedomstolen ger nämnden tillfälle att yttra sig över Säkerhetspolisens ansökan om tillstånd för framtagning ur en särskild uppgiftssamling. Bestämmelsen bör därför förtydligas genom att uttrycket "från en myndighet" ändras till "från en domstol eller en annan myndighet".

Detta yttrande har beslutats av chefsrådmannen Håkan Åberg efter föredragning av rådmannen Eva Zawiska-Önnertson och föredragande juristen Magnus Jansson.

Håkan Åberg

Eva Zawiska-Önnertson

Magnus Jansson